

Almanach

För Skott - Året

Efter Frälsarens CHRISSTI Födelse
1780.

Eller GÖTHEBORGS Horizont.

Eller 57 grad. 42 min. Polshögd, och 22 tids-
min. Meridian - skilnad Väster om Upsala
Observatorium.

Efter Hans Kongl. Maj:ts Nådigste
stadgande, utgifwen

Af Dess Wetenskaps - Academie.

Mån.
Förm.
den 12
Nov.

Exemplaret säljes häftadt och skuret för 1 Skill.

Stockholm, tryckt hos Carl Stolpe.

Om mindre brunnen gödsels förmån på åkrar,
framför den som är mycket brunnen.

Det har länge varit en nästan allmän tanke
ibland Jordbrukare, både här i Landet och
utom lands, at obrunnen gödsel gjorde mer ska-
da än gagn på åkrar: de trodde, at den är för
het och bränner, samt at den befordrar ogräs.
De mente sig derföre göra ganska klokt, då de,
äfwen genom nog kossamma anstalter, låto göd-
slen ligga hela åren i högar eller gropar, eller
under skjul, at brinna och nästan förvandlas til
en fin mull, innan den utfördes på åkrarna. An-
ledningen til denna willfarelse war, at man trod-
de, det sjelfwa denna fina mulden wore wärternas
rätta föda. Men både en sund estertanke och
förfarenhet, hafwa öfwertygat några af våra
lärdaste Landtmän, at det ej egentligen är den jord-
aktiga delen uti gödslen, som nårer såden, utan
i synnerhet den oljaktiga fetman med tilräckelig
fuktighet, samt at jämnwäl den varme, som göd-
slen gifwer, befordrar sådens wäxt. Om så är,
som synes nästan otwifwelaktigt, så är klart, at
gödslen, genom långt brinnande, blir til sin kraft
och

och nytta försämrad: ty den måsta fetman har,
under liggandet i högar eller gropar, bårtdunstat
i luften, eller genom rågn blifwit utlakad. Göd-
slen har ock derigenom mistat det måsta af sin
wärmande kraft, samt blifwit til sin myckenhet
förminskad, så at af en stor hög, återstå til slut
allenast några få laf torr och kall mull, som ej
långt förslå. Det är wäl sant, at en således
brunnen gödsel ej bränner; men hon wärmer ock
föga. Ogräs-seön hafwa wäl ock derigenom, til
större delen, förlorat sin förmåga at gro; men
det gifwas andra medel at förekomma ogräs uti
åkrarna, nemligen utsådet's rensande, flitigt kö-
rande, med mera.

Swad det besårade brännandet angår, til be-
wis hwarpå man åberopar sig förfarenheten på
ångar, hwarest de släcker, där kreaturen släppt sin
dynga, som blifwit länge qwarliogande orörd,
se ut som de wore brände, och nästa år ej bära
något gräs: så har man ej at frukta för sådant
på åkrar; ty genom wederbörliq körande, hars-
mande och wältande, blir gödslen snart så up-
blandad med mulden, at den ej kan bränna, utan
endast gifwa nödig varme. Man ser ju ej så-
dana

dana bara och brända fläckar på åkrar, där boskapen sommarens förut varit fullad, eller eljest lemnat sin spillning, utan tvärt om, en jämn och frodig brädd. Lika så på de ställen, där obrunnen gödsel någon tid legat i högar på åkren o-utbredd. Ja, gemenligen får man se allmogens åkrar vackrare, fastän merändels föga brunnen gödsel derpå brukas, än wisa Stånds-personers, som låtit gödsken låggre brinna, om annars åkrarne i öfrigt äro lika gode och lika wäl häfdade. Ei heller föres gerna gödsken så het och rå ut på åkren, som den faller på ången.

Uti kryddgårdar kan det, i anseende till ogräset, hafwa sina skäl, at gödsken bör vara mera brunnen, innan den ditföres, hållt dertill gemenligen nyttjas stall-gödsel, som är mera full med ogräs-frön, emedan hästarne mindre wäl smälta än fåda, så at korn och hafre ofta gå hela ifrån dem, och förmedeligen än mera de mindre frön. Dock brukar man hållt håst-gödsel uti drifbänkar, för den större varme den gifwer, hwaraf kan tagas et nytt bewis, at warmen sej skadar, utan tvärt om befordrar wårten. Men som uti stall-gödsel

gödsel är mindre fetma, än i den som kommer ifrån ladugården, gör den mindre gagn på åkren.

Dock torde någon stillnad böra göras imellan åkrarna, i anseende til deras jordmåner och belägenheter. På stark lera, fuktig, lågländ och kall jordmån, är obrunnen gödsel utan twiswel bäst; men på sandjord och torra högder, låter en mera brunnen gödsel vara gagneligare.

De fleste hålla före, at bästa tiden at utföra gödsken, är om wåren, under wår-sådet, men när som hållt hon utföres, bör hon, så fort möjligt är, jämnt utbredas och nedärjas, at hon ej må genom bläst och solken mista sin must och rätta kraft. Aldramäst duger det, at utföra henne om wintren, och låta henne ligga långa tiden i högar på åkren.

Det är ej rådeligt, at göda tjockt på en gång, utan fast bättre, at det sker desis oftare.

Mera här om och annat, åkerbrukets angående, kan läsas uti Herr Professoren och Ridbarens WALLERII af trycket nyligen utgifne Bok, kallad Åkerbrukets Chemiska Grunder.

